

nja zastupnika više sudske vlasti seoskome županu u nekim selima istočne Štajerske te poznatog ceremonijala uz »knežji kamen« na Gosposvetskom polju.

M. Kundegraber (*Herkunft und Deutung eines Obergewandes aus Pöllandl* (Kočevske poljane) pripisuje ženski haljetak tipa »poncho« tzv. pranošnji, naglašavajući pri tome mogućnost utjecaja redovničkog skapulira iz obližnjeg (nestalog) cistercijskog samostana »Na Cvingerju«.

Proučavajući mijenu koju donosi nagla industrijalizacija arhaičnoj pokrajini u Wallisu, A. Niederer (*Überlieferung im Wandel*) otkriva obrasce ponašanja, koji su usprkos prividnoj modifikaciji teško pristupačni radikalnim promjenama.

Vitomir Belaj

V MEĐUNARODNA SMOTRA FOLKLORA, Urednik LJUBOMIR ŠEGOVIĆ, Arto, Zagreb 1970, nepaginirano, 18 ilustriranih tabla, 1 geografska karta.

Vrijedan je napor biblioteke Smotre folkloru i njene redakcije da etnološko-folklornu tematiku približi široj čitalačkoj publici u lijepo opremljenoj ediciji, popunjenoj veoma uspješnim fotografijama, što u boji, što u crno-bijeloj tehnici.

Dajemo prikaz priloga.

U svom kritičkom napisu *Riječ uz jubilarnu smotru* Milovan Gavazzi osvrće se općenito na Smotru folkloru i njen sadržaj, ističući da je namjera Smotre u prikazu izvorne ili pak obnovljene autentične tvorbe iz narodnog života. Autor se dalje osvrće na vrijednost publikacija koje su štampane prilikom dosadašnjih Smotri folkloru i napominje da im nedostaju prilozi teksta pjevanih popjevaka na Smotrama kao i kartice s označenim lokalitetima folklornih grupa koje su nastupale.

Mirjana Jakelić u radu *Nekoliko postavki o Smotri folkloru u Zagrebu* nakon kratkog uvodnog dijela o stvaranju Smotre folkloru koju je inicirao ARTO navodi pozitivne rezultate ove manifestacije. Pored toga iznosi i neke organizacione nedostatke, od kojih je najistaknutiji da su neki krajevi nedovoljno zastupljeni na Smotrama, dok se iz drugih angažira veći broj grupa. Napominje da iako se grupe iz inozemstva potpuno ne uklapaju kao amaterski i poluprofesionalni ansambli, Smotra drži potrebnim da ih poziva.

Ivan Ivančan u članku *Folklor u suvremenim uvjetima* osvrće se na probleme folkloru u scenskoj primjeni, na folklorne festivale u našoj zemlji i nastupe u službi turizma. Autor smatra da je najveći problem prezentiranja autohtonih grupa sa sela u tome što su ovi izvođači navikli svoj program izvoditi spontano i neposredno; budući da se ovi izvođači izdvajaju iz vlastitog ambijenta i atmosfere, njihov nastup gubi na izvornosti. U posljednje vrijeme i turizam postaje pokretač folklornih akcija, ali one nisu uvijek uspješne iz razloga što turistički radnici najčešće nemaju znanja o folkloru i morali bi tražiti pomoć od stručnjaka etnologa i folklorista.

Jerko Bezić u svom radu *Kako danas doživljavamo muzički folklor* iznosi problem kako danas dio suvremenog društva doživljava stariji muzički fol-

klor. Obrazlaže da je jedan dio javnosti nezainteresiran za to, dok drugi u muzičkom folkloru vidi egzotiku. Muzički se folklor shvaća kao dio nacionalne muzičke kulture, ali su velike razlike u intenzitetu doživljavanja.

Prilog Maje Bošković-Stulli *Uz zbirku narodnih pjesama iz Dalmacije*. *Ljuba Ivanova* svraća pažnju na ovu vrijednu zbirku pjesama u redakciji O. Delorka. Upozorava na činjenicu da je autor u uvodnom dijelu istakao u pjesmama komponentu zapadne pjesničke tradicije. Motivski ove pjesme dolaze dijelom iz pastirsko-seljačke sredine, ali su ipak dobile pečat urbane mediteranske kulture s reminiscencijama iz renesanse i viteške poezije. Dalje se u prikazu govori o epskim pjesmama u kojima prevladavaju novelistički raspricane i pustolovne pjesme nad hajdučkima. Na kraju prikaza naznači se mali izbor pjesama iz zbirke.

Aleksandra Muraj u prilogu *Tradicionalna odjeća žena u Žumberku* upozorava na neke osobitosti u odjeći žena ovoga kraja. Stanovnici Žumberka u drugoj polovini 16. stoljeća doselili su se na današnje područje iz Like, Bosne i Dalmacije. Doseljenici su donijeli sa sobom svoje navike i običaje, pa tako i narodnu nošnju. Do naših dana očuvana su ovdje dva različita oblika nošnje: jednu vrstu nosi starosjedilački dio stanovništva, a kasniji doseljenici nose drugi tip odjeće. Autorica daje opis i nazive za obje vrste odjeće. Na kraju zaključuje da se nošnja starosjedilaca nadovezuje na nošnju susjednih područja Hrvatske i pripada tzv. »panonskom tipu«. Nošnja doseljenica pripada tzv. »dinarskom tipu« i ona se, prenošena tradicijom, u novoj postojbini održala četiri stoljeća.

Zdenka Lechner u radu *Zlatovez u Slavoniji* razmatra na temelju vlastitih zapisa s terena riječ »zlatovez« i naglašava da ta riječ ne pripada leksičkom govornom izrazu Slavonaca, već se u narodu pojam zlatoveza, tj. vezilačkih tehnika izvedenih zlatnom niti naziva drugim imenima kao »vezeno zlatom«, »zlatom vezeno«, »vezovi«, »zlatom naskroz«, »zlatom po papiru«, »zlatom ubjerano«, »šljokano«, »pulano«, »jasprano«. Prema navodima autorice u Slavoniji je zlatovez poznat od pol. 19. stoljeća.

Jelka Radauš-Ribarić objavljuje opsežan rad *Slavonska djevojačka pletenica*. Autorica obrađuje djevojačku frizuru veoma bizarnog izgleda, koja se sastoji u složenom preplitanju tanjih pramenova kose u jednu cjelovitu pletenicu. Taj način češljanja poznat je u dijelu Slavonije, Baranje i Bačke. Na temelju vlastitih zapisa s terena daje građu o izvedbi te frizure s lokalnim nazivima. Autorica pokušava osvijetliti ovo specifično češljanje i protumačiti njegovu pojavu u nas. Naglašava da nije našla poredbenu građu izvan panonskog područja. U historijskom materijalu nema paralele za tu frizuru sve do ranih stoljeća naše ere, do sredine trećeg vijeka. Autorica navodi likove rimskih carica na rimskom novcu i na kamenim plastikama koje imaju frizuru poput opisane pletenice.

Na osnovu poredbene građe koja pripada epohi kasnog rimskog carstva autorica postavlja pitanje da li porijeklo slavonske djevojačke pletenice leži čak u rimskoj epohi i kako se mogla tako komplicirana frizura sačuvati kroz jedno i po tisućljeće, usprkos burnim historijskim događajima, ili takva frizura pripada stanovnicima Panonije iz vremena prije rimskog osvajanja tog područja. Ova sadržajna etnološka studija upotpunjena je fotografijama s terena i portretima s rimskog novca i s plastika.

Katica Benc-Bošković